

Keskusvaalilautakunta 28.09.2023 § 24

§ 24

Ennakkoäänestyspaikat vuoden 2024 presidentinvaalissa ja europarlamenttivaaleissa (KH-asia)

Valmistelijat / lisätiedot:
Aaltonen Matti

etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Keskusvaalilautakunnan sihteeri Aaltonen Matti

Keskusvaalilautakunta ehdottaa, että kaupunginhallitus määrää liitteen mukaisesti vuoden 2024 presidentinvaalin, mahdollisen toisen vaalin ja europarlamenttivaalien yleiset ennakkoäänestyspaikat Espoossa.

Keskusvaalilautakunta ehdottaa, että kaupunginhallitus valtuuttaa keskusvaalilautakunnan sihteerin allekirjoittamaan tarvittavat sopimukset ennakkoäänestyspaikkojen käyttämisestä.

Käsittely

Päätös

Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Päätösehdotuksessa esitetään, että vuoden 2024 presidentinvaalin, mahdollisen toisen vaalin ja europarlamenttivaalien ennakkoäänestys Espoossa järjestetään kolmessatoista toimipaikassa.

Presidentinvaalin vaalipäivä on 28.1.2024. Mahdollisen toisen vaalin vaalipäivä on 11.2.2024. Europarlamenttivaalien vaalipäivä on 9.6.2024.

Yleisten ennakkoäänestyspaikkojen määrääminen

Vaalilain (714/1998) 9 §:n mukaan yleisistä ennakkoäänestyspaikoista kunnassa määrää kunnanhallitus. Kukin kunta päättää siten itsenäisesti ja oman harkintansa mukaan yleisten ennakkoäänestyspaikkojen lukumäärästä ja sijainnista kunnassa.

Presidentinvaalissa ennakkoäänestyspaikkojen tulee olla samat sekä ensimmäisessä vaalissa että mahdollisessa toisessa vaalissa.

Oikeusministeriö on 2.6.2023 päivätyssä kirjeessä ilmoittanut, että kunnanhallituksen on tehtävä päätös kunnassa olevista yleisistä ennakkoäänestyspaikoista siten, että äänestyspaikkojen tiedot on merkitty pohjatietojärjestelmään viimeistään perjantaina 3.11.2023.

Ennakkoäänestyspaikkoja määrättäessä tulee kiinnittää huomiota seuraaviin asioihin:

Ennakkoäänestyspaikkoja oltava riittävästi

Kunnan on huolehdittava siitä, että yleisiä ennakkoäänestyspaikkoja on kunnassa riittävä määrä ja eri puolilla kuntaa/kaupunkia suhteessa kunnan äänioikeutettujen määrään, jotta ennakkoon äänestäminen olisi äänestäjille mahdollisimman vaivatonta ja vähän aikaa vievää.

Edellisissä vaaleissa joillakin ennakkoäänestyspaikoilla oli ruuhkaa, mistä tuli negatiivista palautetta äänestäjiltä, joten kyseisiin paikkoihin tai niiden lähelle on pyritty järjestämään lisää ennakkoäänestyspaikkoja. Uusia ennakkoäänestyspaikkoja on tulossa Kauppakeskus Ainoaan Tapiolaan, Kauppakeskus Selloon Leppävaaraan sekä Kauppakeskus Lippulaivaan Espoonlahteen. Lisäksi ennakkoäänestyspaikkoihin lisätään tietokoneita, jotta äänestystä saataisiin sujuvoitettua. Uudet ennakkoäänestyspaikat sekä tietokoneiden määrän lisääminen tulevat lisäämään vaalien kustannuksia noin 150.000 eurolla jokaisen vaalin osalta.

Missä ennakkoäänestyspaikan tulisi sijaita?

Ennakkoäänestyspaikat on syytä sijoittaa sellaisiin paikkoihin, joihin äänestäjien on helppoa tulla ja joihin he vaivattomasti osaavat. Yksi hyvä tapa on sijoittaa ennakkoäänestyspaikkoja sinne, missä äänestäjien muutoinkin tiedetään liikkuvan. Ennakkoäänestyspaikan on myös oltava aatteellisilta ja taloudellisilta kytkennöiltään mahdollisimman puolueeton, jotta mahdollisimman monet äänestäjät sinne mieluusti tulevat.

Viimeisimmissä vaaleissa hyviä kokemuksia on mm.

- kirjastoista,
- erilaisten liike- tai kauppakeskusten tiloista,
- Espoon kaupungin info-pisteistä

Riittävästi tilaa ja vaalitoimitsijoita

Ennakkoäänestystilan tulee olla riittävän suuri, jotta äänestys voidaan toimittaa sujuvasti ja luotettavasti eli vaalisalaisuus, vaalivapaus ja vaalirauha turvaten (vaalilaki 56 § 2 mom.). Tilaan tulee voida sijoittaa tarpeellinen määrä äänestäjän henkilöllisyyden tarkastus- ja äänestyslipun antopisteitä, äänestyskoppeja sekä äänestyksen vastaanottopisteitä. Tilan tulee olla siten mitoitettu ja siten järjestetty, että ruuhkaa ja jonoja syntyy mahdollisimman vähän.

Usein ruuhkat syntyvät siitä, että ennakkoäänestyspaikka on sijoitettu sellaiseen tilaan, johon mahtuu liian vähän äänestyskoppeja ja äänestyksen vastaanottopisteitä ja/tai siitä, että ennakkoäänestyspaikassa on muista syistä liian vähän vaalitoimitsijoita nimenomaan äänestyksen vastaanottopisteissä.

Ennakkoäänestyksessä aikaa ei yleensä vie äänestäjän äänestyskopissa käynti, vaan sen jälkeinen vaalitoimitsijan kanssa asiointi (vaalitoimitsija leimaa äänestyslipun, lippu suljetaan vaalikuoreen, vaalikuori ja lähetekirje suljetaan lähetekuoreen sekä äänioikeusrekisteriin tehdään merkintä siitä, että äänestäjä on äänestänyt). Kuntien tulee huolehtia siitä, että

vastaanottopisteitä on riittävästi. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että ennakoäänestyspaikassa tulee olla riittävästi henkilöstöä ja että ennakoäänestyspaikka sijoitetaan riittävän suureen tilaan, jotta äänestystoimitus sujuu äänestäjän kannalta mahdollisimman joutuisasti ja vaivattomasti.

Tuleviin vaaleihin pyritään lisäämään tietokoneiden määrää ennakoäänestyspaikoilla, jotta asioiminen vaalitoimitsijoiden kanssa sujuisi joutuisammin.

Vammaisten huomioon ottaminen

Liikuntavammaisten ja muiden liikuntaesteisten ennakoäänestämismahdollisuuksiin on kiinnitettävä huomiota. Mahdollisuuksien mukaan olisi esimerkiksi vammaisten käyttämille kulkuvälineille pyrittävä varaamaan pysäköintitilaa ennakoäänestyspaikan välittömässä läheisyydessä ja järjestämään heidän avustamisensa äänestyspaikan ulko- ja sisäpuolella. Äänestyspaikalla mahdollisesti olevat kynnykset ja portaat on varustettava esimerkiksi sellaisella luiskalla, että sähkökäyttöistä pyörätuolia käyttävillä on esteetön pääsy äänestystilaan.

Ennakoäänestyspaikan aukiolopäivät ja -kellonajat

Vaalilain 47 §:n mukaan kotimaan yleinen ennakoäänestyspaikka on ennakoäänestystä varten avoinna kaikkina ennakoäänestyksen ajanjakson päivinä, jollei kunnanhallituksen päätöksellä erityisistä syistä toisin määrätä. Erityinen syy järjestää ennakoäänestys jossain paikassa vähempänä kuin seitsemänä päivänä voi olla lähinnä kunnan jonkin alueen vähäiseksi arvioitu äänestäjämäärä. Jokaisessa kunnassa tulisi kuitenkin olla vähintään yksi yleinen ennakoäänestyspaikka, joka on avoinna kaikkina ennakoäänestyspäivinä.

Vaalilain 48 §:n (28.6.2013/496) mukaan kunnanhallitus määrää myös ennakoäänestyspaikan päivittäiset aukioloajat, kuitenkin niin, että ennakoäänestyspaikka ei saa olla avoinna ennen klo 8:aa eikä klo 20:n jälkeen, eikä lauantaisin tai sunnuntaisin ennen klo 9:ää, eikä klo 18:n jälkeen.

Ennakoäänestysaktiivisuus aiemmissa vaaleissa

Presidentinvaalissa 2018 ennakkoon äänesti 32,6 % (62 731) ja vaalipäivänä 41,8 % (80 276) eli yhteensä 74,4 % (143 007). Äänioikeutettujen lukumäärä oli 192 252.

Europarlamenttivaaleissa 2019 ennakkoon äänesti 23,2 % (45 728) ja vaalipäivänä 30,9 % (60 780) eli yhteensä 54,1 % (106 508). Äänioikeutettujen lukumäärä oli 196 722.

Eduskuntavaaleissa 2023 ennakkoon äänesti 37,8 % (77 340) ja vaalipäivänä 39,8 % (81 342) eli yhteensä 77,6 % (158 682). Äänioikeutettujen määrä oli 204 404.

Äänioikeutetuista ja äänestäneistä on vähennetty ulkomailla asuvat suomalaiset.

Ehdotetut ennakkoäänestyspaikat

Ehdotuksena on, että kaupunki järjestää kolmetoista yleistä ennakkoäänestyspaikkaa. Kahdeksan ennakkoäänestyspaikkaa olisi kaupungin omia toimipaikkoja: Espoon kulttuurikeskus Tapiolassa, Espoonlahden Lippulaivan Espoo-info, Kalajärven, Leppävaaran ja Matinkylän asiointipisteet; Entressen kirjasto Espoon keskuksessa; Kauklauden kirjasto sekä Viherlaakson koulu ja lukio. Lisäksi ennakkoäänestyspaikkoina olisivat Harald Herlin -oppimiskeskus Otaniemessä, Olarin Prisma, Kauppakeskus Ainoa Tapiolassa, Kauppakeskus Sello Leppävaarassa sekä Kauppakeskus Lippulaiva Espoonlahdessa.

Harald Herlin -oppimiskeskus veloittaa talon aukioloaikojen ulkopuolella henkilökuntakulun, joka on lauantaisin 60 euroa tunnilta ja sunnuntaisin 80 euroa tunnilta. Hintoihin lisätään arvonlisävero 24 %.

Ennakkoäänestyspaikkojen aukioloajoiksi ehdotetaan arkipäivien osalta pääsääntöisesti klo 9-20. Myös lyhyempiä aukioloaikoja on osassa paikkoja. Lauantaina ennakkoäänestys alkaisi pääsääntöisesti lauantaisin klo 10 ja päättyisi klo 16. Sunnuntaisin ennakkoäänestys toimitettaisiin klo 12-16 välisenä aikana.

Kauppakeskukset edellyttävät sopimuksen tekemistä ennakkoäänestyspaikoista. Prosessin sujuvoittamiseksi on järkevää valtuuttaa keskusvaalilautakunnan sihteerille allekirjoittamaan kyseiset sopimukset. Vuokraa ennakkoäänestyspaikoista ei makseta.

Päätöshistoria

Liitteet

- 1 Espoon ennakkoäänestyspaikat vuoden 2024 presidentinvaalissa ja europarlamenttivaaleissa

Oheismateriaali

Tiedoksi